

Władysław Sobucki

Historia Wydziału Konserwacji warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych

---

Ochrona Zabytków 50/3, 193-194

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

HISTORIA WYDZIAŁU KONSERWACJI WARSZAWSKIEJ AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH*

Historia Wydziału Konserwacji i Restauracji Dziel Sztuki ASP rozpoczęła się z chwilą powołania do życia w dniu 4 września 1947 r. Studium Konserwacji Zabytków Malarstwa przy Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Inicjatorem i największym zwolennikiem powołania studium był historyk sztuki Michał Walicki, zatrudniony w ASP jako wykładowca od 1931 roku.

Studium zostało podporządkowane bezpośrednio senatowi uczelni, a w jego obrębie powołano dwie katedry: Katedrę Konserwacji Malarstwa oraz Katedrę Technik Malarskich. Kierownikiem tej ostatniej oraz całego studium został prof. Edward Kokoszko, a kierownikiem katedry konserwacji malarstwa — prof. Bohdan Marconi.

Obydwaj profesorowie dysponowali dużą wiedzą i dużym doświadczeniem konserwatorskim. Prof. Kokoszko już w 1936 r. był organizatorem i kierownikiem jednej z pierwszych w kraju pracowni technik malarskich i konserwacji, która powstała w warszawskiej Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych i Malarstwa, prof. Marconi zaś przed podjęciem pracy w ASP kierował Pracownią Konserwacji w Muzeum Narodowym oraz mieszczącą się w gmachu Zachęty Państwową Pracownią Konserwacji Malarstwa przy Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony Zabytków, w której między innymi konserwowano *Bitwę pod Grunwaldem* Jana Matejki.

W roku 1950 doszło do połączenia dwu wyższych warszawskich szkół plastycznych — Akademii Sztuk Pięknych i Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Pięknych i utworzenia Akademii Sztuk Plastycznych (ta nazwa utrzymała się do 1957 r.). W nowej uczelni powołano dziewięć wydziałów, a wśród nich Wydział Konserwacji, który powstał po rozszerzeniu dotychczasowego studium o inne specjalności. Dziekanem Wydziału został prof. Edward Kokoszko, a po jego rezygnacji w styczniu 1951 r., prof. Bohdan Marconi. Na Wydziale Konserwacji było pięć specjalizacji: konserwacja malarstwa (prof. Marconi), konserwacja sztuki zdobniczej (zastępca prof. Józef Grein), konserwacja rzeźby (adiunkt Jan Ślusarczyk), konserwacja grafiki (prof. Bonawentura Lenart) i konserwacja malarstwa ściennego (adiunkt Karol Dąbrowski). Ponadto na Wydziale odbywały się zajęcia i wykłady z: historii sztuki, historii i teorii konserwacji, perspektywy odręecznej, technologii, fizyki i chemii, rysunku, malarstwa i rzeźby.

Niestety, w 1952 r. rozwój studiów konserwatorskich na warszawskiej ASP został na długie lata zahamowany. Najpierw przekształcono Wydział z powo-

tem w studium, a następnie, w 1964 r., w katedrę konserwacji w strukturze Wydziału Malarstwa. To ostatnie zdarzenie zbiegło się z odejściem na emeryturę prof. Marconiego, człowieka, który wpłynął w zasadniczy sposób na dotychczasowe oblicze konserwacji w warszawskiej uczelni.

Wydział Konserwacji Dziel Sztuki został reaktywowany dopiero w 1972 r., a jego dziekanem został doc. Juliusz Bursze. W reaktywowanym wydziale przystąpiono do tworzenia nowych katedr, zakładów i pracowni oraz do opracowania nowych programów. Nagłą sprawą stała się także potrzeba powiększenia liczebności kadry. Wypracowaniu pełnego kształtu wydziału sprzyjała także rozpoczęta w 1975 r. przeprowadzka do odzyskanego przez ASP, zabytkowego gmachu przy Wybrzeżu Kościuszkowskim 37. Gmach ten wybudowano w 1914 r. na potrzeby Szkoły Sztuk Pięknych ze środków rodziny Kierbedziów, według projektu architekta Alfonsa Graviera. W okresie międzywojennym budynek był siedzibą Akademii Sztuk Pięknych, potem jednak uczelnia go utraciła. Po odzyskaniu budynku, przeniesiono doń najpierw konserwację malarstwa i rzeźby polichromowanej, a następnie pozostałe pracownie wydziału. Przeprowadzka przypadła na kadencję nowego dziekana Adama Romana.

W roku akademickim 1976/1977 Wydział Konserwacji Dziel Sztuki liczył już cztery katedry i jeden zakład. Katedrą Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej kierował Juliusz Bursze, Katedrą Konserwacji Starych Druków i Grafiki — Tadeusz Tuszewski, Katedrą Konserwacji Rzeźby i Elementów Architektoniczno-Rzeźbiarskich — Adam Roman. Obok trzech katedr konserwatorskich istniała Katedra Kształcenia Ogólnoplastycznego kierowana przez Stefana Damskiego. Całość struktury uzupełniał Zakład Chemii, Fizyki i Fotografii Specjalnej, kierowany przez Daniela Tworka.

Funkcję dziekana sprawowali kolejno: ponownie Juliusz Bursze, a następnie: Piotr Rudniewski, Jerzy Nowosielski, Wojciech Kurpiak i obecnie Andrzej Koss.

W ramach dalszej rozbudowy wydziału, w 1981 r. utworzono Katedrę Konserwacji oraz Technik i Technologii Malarstwa Ściennego, a w 1992 Katedrę Konserwacji i Restauracji Tkanin Zabytkowych. W 1988 r. wprowadzono na wydziale sześcioletni tok studiów.

Do końca 1996 r. studia konserwatorskie na warszawskiej ASP ukończyło 445 studentów. Wydział na dobre ugruntował swoją pozycję wśród innych wydziałów Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, a jego

* Opracowano na podstawie pracy W. Włodarczyka, *Historia Wydziału Konserwacji Warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych* (w:) Wy-

dział Konserwacji i Restauracji Dziel Sztuki ASP w Warszawie, Malmö 1997.

profesorowie już dwukrotnie mieli zaszczyt pełnić funkcję rektora Uczelni: prof. Julian Bursze w latach 1982–1984 i prof. dr Wojciech Kurpik aktualnie. Wydział

Konserwacji i Restauracji Dziel Sztuki ASP w Warszawie ma także swoje trwałe miejsce wśród innych tego typu placówek w Polsce i za granicą.

Władysław Sobucki

The History of the Department of Conservation at the Warsaw Academy of Fine Arts*

The history of the Department of the Conservation and Restoration of Works of Art at the Academy of Fine Arts dates back to the establishment on 4 September 1947 of a Study for the Conservation of Monuments of Painting at the Academy of Fine Arts in Warsaw. The initiator and greatest adherent of this undertaking was Michał Walicki, historian of art and lecturer at the Academy from 1931.

The Study was supervised directly by the Rector of the Academy, and contained two Chairs dealing with the Conservation of Painting and Painting Techniques. The head of the latter and the Study as a whole was prof. Edward Kokoszko, and the head of the Chair for the Conservation of Painting was prof. Bohdan Marconi.

Both professors had at their disposal extensive knowledge and considerable conservation experience. Already in 1936, prof. Kokoszko acted as the organiser and head of one of the first Polish workshops for painting techniques and conservation, which was set up in the Warsaw-based Municipal School of the Decorative Arts and Painting, while prof. Marconi, prior to his work in the Academy of Fine Arts, directed a Conservation Workshop in the National Museum and a State Workshop for the Conservation of Painting, located in the building of the Zachęta Gallery, and conducted by the Main Management of Museums and the Protection of Historical Monuments, which conserved i.a. the *Battle of Grunwald* by Jan Matejko.

In 1950, the two higher art schools in Warsaw — the Academy of Fine Arts and the State Higher School of Fine Arts — became merged into an Academy of Plastic Arts (a name retained until 1957). The new academy established nine departments, including the Department of Conservation, the outcome of the expansion of the heretofore Study which now gained new specializations. The Dean of the Department was prof. Edward Kokoszko, and after his resignation in January 1951, the post was entrusted to prof. Bohdan Marconi. The Department of Conservation was composed of five specializations: conservation of painting (prof. Bohdan Marconi), conservation of decorative arts (prof. Józef Grein), conservation of sculpture (assistant prof. Jan Ślusarczyk), conservation of graphic arts (prof. Bonawentura Lenart) and the conservation of murals (assistant prof. Karol Dąbrowski). Furthermore, the Department held courses and lectures on the history of art, the history and theory of conservation, hand-drawn perspective, technology, physics and chemistry, drawing, painting and sculpture.

Unfortunately, in 1952, the development of conservation studies at the Warsaw Academy of Fine Arts was halted for many years. First the department was transformed once again into a Study, and then in 1964 — into a Chair for Conservation within the Department of Painting. This last event coincided with the retirement of prof. Marconi, who

exerted an essential impact on the heretofore image of conservation in the Warsaw Academy.

The Department of the Conservation of Works of Art was reactivated as late as 1972, and its Dean was docent Juliusz Bursze. The Department embarked upon the creation of new chairs, institutes and workshops as well as work on new curricula. The need to increase the number of staff members proved to be particularly urgent. The attainment of a complete form by the Department was favoured by a move to an historical building in 37 Wybrzeże Kościuszkowskie, regained by the Academy in 1975. The building was originally erected in 1914 for the needs of the School of Fine Arts thanks to funds provided by the Kierbedź family and according to a design by the architect Alfons Gravier. During the inter-war period, it was the seat of the Academy of Fine Arts. The first to be moved to the retrieved building was the conservation of painting and polychromy sculpture, and then the remaining workshops of the Department. The move took place during the term of office of the new Dean, Adam Roman.

In the 1976/1977 academic year, the Department of the Conservation of Works of Art included already four chairs and one institute. The Chair for the Conservation of Painting and Polychromy Sculpture was headed by Juliusz Bursze, the Chair for the Conservation of Old Prints and Graphic Art — by Tadeusz Tuszewski, and the Chair for the Conservation of Sculpture and Architectonic-Sculpted Elements — by Adam Roman. The three conservation chairs were accompanied by the Chair for General Art Training headed by Stefan Damski. The whole structure was supplemented by the Institute of Chemistry, Physics and Special Photography, directed by Daniel Tworek.

The post of Dean was held successively by Juliusz Bursze, Piotr Rudniewski, Jerzy Nowosielski, Wojciech Kurpik and, at present, Andrzej Koss.

In 1981, the further expansion of the Department led to the establishment of a Chair for the Conservation and Techniques and Technology of Murals, and in 1992 — the Chair for the Conservation and Restoration of Historical Fabrics. In 1988, the Department introduced a six year-long course of studies.

Up to the end of 1996, conservation studies at the Academy of Fine Arts in Warsaw were completed by 445 students. The Department enjoyed a well-grounded position among other departments of the Academy, and two of its professors had the honour to fulfil the function of Rector: prof. Juliusz Bursze in 1982-1984, and prof. dr. Wojciech Kurpik (at present). The Department of the Conservation and Restoration of Works of Art at the Academy of Fine Arts in Warsaw also occupies a permanent place among similar centres in Poland and abroad.

* Upon the basis of W. Włodarczyk, *Historia Wydziału Konserwacji Warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych (w:) Wydział Konserwacji i Restauracji Dziel Sztuki ASP w Warszawie, Malbork 1997.*